

بسمه تعالی

عنوان مقاله:

بررسی و شناسایی نیازها و موانع آموزشی مربیان

دوره های آموزش روستائیان برای ارتقاء سطح علمی و آموزشی آنها

تهیه و تدوین:

عباس مظفری

تابستان ۱۳۸۴

بررسی و شناسایی نیازها و موانع آموزشی مربیان دوره های آموزش روستائیان برای ارتقاء سطح علمی و آموزشی آنها
عباس مظفری - کارشناس ارشد مدیریت آموزشی

چکیده

در این تحقیق از روش تحقیق پیمایشی با جنبه های توصیفی، تحلیلی استفاده شده و جمعیت آماری شامل کلیه مربیان آموزش روستائیان استان مرکزی در بخش کشاورزی به تعداد ۳۰۰ نفر می باشد که به روش تمام شماری مورد مطالعه قرار گرفته و اطلاعات بدست آمده با استفاده از شاخص های آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد فراوانی و درصد تجمعی و در روش تحلیلی از تحلیل عاملی برای خلاصه کردن متغیرها در چند عامل اصلی استفاده شده است.

این تحقیق با هدف بررسی و شناسایی نیازها و موانع آموزشی دوره های آموزش روستائیان به منظور ارتقاء سطح علمی و آموزش مربیان و رفع موانع و مشکلات شناسایی شده جهت بهبود عملکرد آنها بوده است.

مهمترین نتایج بدست آمده عبارتند از اینکه اغلب مربیان مورد نظر نسبت به نیازهای آموزشی عمومی و تخصصی خود نظر مثبت داشته اند و بیشترین نیاز در آموزشهای عمومی را در روشها و مهارتهای تدریس در آموزش بزرگسالان و ترویج و آموزش کشاورزی می دانند، همچنین مشکلات عمده ای که بعنوان موانع به آنها اشاره داشته اند. برنامه ریزی آموزشی و مشکلات دیدگاه فراگیران در آموزش بزرگسالان می باشد، مهمترین نتایج بدست آمده از تحقیق، نیاز مربیان به آموزشهای عمومی مثل شیوه های تدریس، آشنایی با آموزش بزرگسالان و مهارتهای برقراری ارتباط با فراگیران می باشد که در کنار آموزشهای تخصصی از طرف مربیان اعلام گردیده که توصیه می شود برای مربیان که در کلاسهای بخش کشاورزی در روستاها تدریس می نمایند. علاوه بر آموزشهای تخصصی آموزشهای عمومی نیز پیش بینی و اجرا شود. نکته قابل توجه در این تحقیق دیدگاه مربیان در خصوص عدم دسترسی آنها به مراکز علمی و تحقیقاتی و بهنگام نبودن اطلاعات علمی آنها در آموزشهای تخصصی است که پیشنهاد می گردد یافته های تحقیقاتی در کارگاههای آموزشی هر ساله برای مربیان آموزشی اجرا گردد.

کلمات کلیدی:

کلمات کلیدی در این تحقیق عبارتند از: آموزش، نیاز آموزشی، آموزشهای عمومی، آموزشهای تخصصی، دوره های آموزش روستائیان، مربی آموزش روستائیان و تدریس

مقدمه

در عصر حاضر از مهمترین و مؤثرترین راهها جهت رشد و توسعه یک کشور توجه به منابع انسانی است و از آنجا که روزانه در سطح جهان مواجه با افزایش روز افزون اطلاعات علمی هستیم، انتقال و در دسترس قرار دادن این اطلاعات و دانش جهت توسعه منابع انسانی امری ضروری است.

از طرفی با توجه به اینکه توسعه همه جانبه یک کشور بدون توسعه کشاورزی امکان پذیر نیست لذا توجه ویژه به شاغلین و دست اندرکاران بخش کشاورزی به منظور رسیدن به یک کشاورزی پیشرفته اجتناب ناپذیر است بنابراین آموزش کشاورزان و بهره برداران روستایی از اولویت ویژه ای برخوردار است و آموزش روستائیان زمانی از اثربخشی و بازدهی مناسب برخوردار خواهد بود که برای آموزش آنها از مربیان کار آزموده و خبره استفاده نمائیم.

تاکنون مدیریت ترویج و مشارکت مردمی جهاد کشاورزی استان مرکزی از کارشناسان و متخصصان بخش های اجرایی سازمان مربی در کلاسهای آموزشی استفاده نموده که اثربخشی کلاسهای مذکور در افزایش آگاهی، ارتقاء سطح دانش و بینش روستائیان با مشکلاتی همراه بوده است. از مهمترین مشکلاتی که مطرح بوده و هست فقدان آشنایی کافی مربیان آموزشی با مهارتهای آموزش بزرگسالان، عدم تسلط کافی به برقراری ارتباط با آنها و کافی نبودن اطلاعات مربیان با مبانی ترویج و آموزش کشاورزی، بهنگام نبودن اطلاعات تخصصی آنها، عدم تطابق دانش کلاسیک و دانشگاهی آنان با نیازهای علمی روستائیان می باشد. از طرف دیگر عوامل متعددی در امر تدریس این مربیان به عنوان موانع محدود کننده وجود دارد که از کارایی و کیفیت کلاسهای آموزشی کاسته اند بنابراین تربیت و آموزش مربیان کارآمد و حل موانع و مشکلات موجود در سر راه آموزش می تواند نقش بسزایی در کمیت و کیفیت آموزش روستائیان داشته باشد. طبیعی است که شناسایی نیازهای آموزشی بمنظور تدوین برنامه های آموزشی مناسب برای ارتقاء سطح علمی مربیان از طریق یک کار مطالعاتی و پژوهشی و همچنین مشخص نمودن موانع و مشکلات موجود جهت رفع بموقع آنها اولین و مهمترین گام در این راستا خواهد بود.

اهداف

الف) هدف کلی

۱- بررسی نیازهای آموزشی مربیان دوره های آموزش روستائیان و موانع و مشکلات موجود در تدریس ایشان

ب) اهداف اختصاصی

- ۱- بررسی مهمترین نیازهای آموزشی عمومی مربیان دوره های آموزش روستائیان
- ۲- بررسی مهمترین نیازهای آموزشی تخصصی مربیان در بخش دامپروری
- ۳- بررسی مهمترین نیازهای آموزشی تخصصی مربیان در بخش زراعت و باغبانی
- ۴- بررسی مهمترین نیازهای آموزشی تخصصی مربیان در بخش منابع طبیعی و آبخیزداری
- ۵- بررسی و شناسایی مهمترین مشکلات و موانع موجود در تدریس مربیان مربوطه از نظر آنها

سوابق موضوع

پژوهشهای انجام شده در خصوص نیاز سنجی آموزشی

در تحقیقی که توسط بیم بریج راستین در سال ۱۹۸۴ در مورد نیازهای آموزشی و صلاحیتهای مورد نیاز مروجین در آفریقای جنوبی انجام گرفت، به ارتباط تواناییها و شایستگی مروجین با مهارتهای حرفه ای آنان پرداخته و ۱۸ مهارت آموزشی را در نیاز سنجی خود برای مروجین نامبرده است که مهمترین آنها مهارت فنی، برنامه ریزی، تحقیق و پژوهش، توانایی کار گروهی، ارتباطات و ... بوده است .

آقای مارتین در سال ۱۹۸۷ نیز در تحقیقی جهت سنجش نیازهای آموزشی کشاورزان جوان و بزرگسال انجام داده است و نتیجه گیری نموده که کیفیت و محتوای برنامه ها اهمیت بالایی در این زمینه دارند. تایلر و چیدری (۱۹۷۷) تحقیق دیگری تحت عنوان ((نقش آموزشگران کشاورزی در برنامه های آموزش بزرگسالان، تعیین نیازهای آموزشی، موانع موجود و حمایتهای مورد نیاز)) در دانشگاه ایالت سی سی پی انجام داده اند و مهمترین نیازهای آموزشی بزرگسالان در زمینه تولیدات کشاورزی و مدیریت مزرعه و بکار گیری آخرین فن آوریهای کشاورزی دانسته اند و عدم اختصاص زمانی لازم به برنامه های آموزش بزرگسالان را از نتایج تحقیق خود دانسته اند. گامون و همکارانش (۱۹۹۳) در مورد نیازهای آموزشی پرسنل حرفه ای ترویج تحقیقی در ایالت آیوا انجام داده اند که برخی از نتایج بدست آمده در این تحقیق توانایی در شرکت دادن فعال افراد در اجرا و ارزشیابی برنامه ها، انتخاب روشهای مناسب آموزشی برای هر موقعیت، تبادل اطلاعات با متخصصان و افراد مطلع می باشد. کرباسیون (۱۳۷۳) نیز در یک پروژه مطالعاتی نیازهای آموزشی و موانع تدریس مربیان دوره های آموزشی روستائیان را مورد بررسی قرار داده و در نتایج کار خود به پنج مشکل عمده شامل کمبود امکانات و تجهیزات آموزش عملی، غیر همگن بودن فراگیران، عدم مشارکت آگاهانه و فعال روستائیان در کلاسها، عدم دسترسی و ارتباط مربیان با مراکز تحقیقاتی و بالاخره استمرار و پیگیری دوره های آموزش روستائیان اشاره نموده است .

روش تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی است که با روش پیمایشی انجام گرفته است . شاخصهای کلیدی تحقیق شامل: نیازهای آموزشی تخصصی مربیان، نیازهای آموزشی عمومی مربیان و موانع و مشکلات مربیان آموزشی در تدریس می باشد. جامعه آماری این تحقیق را کلیه مربیان آموزش روستائیان در استان مرکزی به تعداد ۳۰۰ نفر که در سه زیر بخش کشاورزی (زراعت و باغبانی ۱۵۵ نفر - دامپروری ۹۵ نفر و منابع طبیعی و آبخیز ۵۰ نفر) مشغول تدریس بوده اند را تشکیل می دهد . برای دقت و صحت بیشتر در نتایج تحقیق در نمونه گیری از روش تمام شماری استفاده گردیده است .

بر اساس چارچوب نظری و مطالعه کتابخوانی سه دسته پرسشنامه متناسب با سه گروه مربیان آموزشی در سه زیر بخش زراعت و باغبانی، دامپروری و منابع طبیعی و آبخیز تهیه شد بطوری که روایی محتوای پرسشنامه ها از طریق محققان و کارشناسان با تجربه و اعضای هیئت علمی مورد تأیید قرار گرفت همچنین پایایی پرسشنامه ها پس از تکمیل ۳۰ نسخه از فرم پرسشنامه توسط جامعه مورد نظر از طریق محاسبه ضریب آلفای کرنباخ انجام شد بطوری که ضریب آلفای کرنباخ برای پرسشنامه های مربیان آموزشی در زیر بخش زراعت و باغبانی برابر ۰/۹، دامپروری ۰/۹۶، منابع طبیعی و آبخیز ۰/۹۲ بدست آمد که نتایج بدست آمده رضایت بخش بود.

با توجه به نوع تحقیق که هم توصیفی و هم تحلیلی است از ۲ روش آماری توصیفی و روش آماری تحلیلی جهت بررسی و تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد بطوری که در روش اول از شاخصهایی از جمله میانگین، درصد فراوانی و واریانس استفاده گردید و در روش دوم (تحلیلی) از تحلیل عاملی برای خلاصه کردن متغیرها در چند عامل اصلی بکار گرفته شد.

۱- یافته های توصیفی:

از نتایج بدست آمده جامعه مورد بررسی از نظر سابقه کار ۳/۳۶٪ آنها دارای سابقه کار ۱۱-۶ سال ، ۷/۲۲٪ آنها دارای ۱۷-۱۲ سال و ۷/۸٪ کمتر از ۵ سال و فقط ۶٪ آنها دارای بیش از ۲۴ سال سابقه کار دارند.

جدول شماره ۱ نظرات جامعه مورد بررسی در رابطه با میزان نیاز به هر یک عناوین فرعی آموزشهای عمومی به ترتیب اولویت و به تفکیک موضوع

ردیف	عناوین نیازهای آموزش عمومی به ترتیب اولویت	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		N	میانگین نمرات	واریانس	انحراف معیار
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی				
۱	روشهای برقراری ارتباط با روستائیان	۱	۳	۶	۲	۴۱	۱۳۷	۱۲۵	۴۱۷	۱۲۵	۴۱۷	۳۰۰	۴/۲	۰/۶۸۲	۰/۸۲۵۵۳
۲	آشنایی با فنون تدریس	۱	۳	۵	۱۷	۶۴	۲۱۳	۱۴۴	۴۸	۸۴	۲۸	۳۰۰	۴/۰۰	۰/۶۵۲	۰/۸۰۷۵۷
۳	آشنایی با اصول و روشهای آموزش بزرگسالان	۱/۷	۵	۱۳	۴۳	۶۲	۲۰۷	۱۲۵	۴۱	۹۵	۳۱۷	۳۰۰	۳/۹۸	۰/۸۴۹	۰/۹۲۱۳۰
۴	آشنایی با روشهای اعتماد سازی برقراری ارتباط	۱	۳	۲۱	۷	۶۱	۲۰	۱۲۴	۴۱	۹۱	۳۰	۳۰۰	۳/۹۳	۰/۸۷۵	۰/۹۳۵۲۴
۵	آشنایی با وسایل سمعی و بصری	۰	۰	۱۷	۶	۷۵	۲۵	۱۱۸	۳۹	۹۰	۳۰	۳۰۰	۳/۹	۰/۷۷۵	۰/۸۸۰۴۸
۶	روانشناسی اجتماعی با تکیه بر آموزش بزرگسالان	۱/۷	۵	۱۵	۵	۶۹	۲۳	۱۲۲	۴۰	۸۹	۳۰	۳۰۰	۳/۹	۰/۸۷۳	۰/۹۳۴۱۵
۷	مبانی و اصول برنامه ریزی آموزشی	۳	۸	۱۴	۵	۶۸	۲۳	۱۲۱	۴۰	۸۶	۲۹	۲۹۷	۳/۸۸	۰/۹۳۵	۰/۹۶۷۱۵
۸	موانع اصلی برقراری ارتباط بزرگسالان	۲	۶	۱۵	۵	۷۰	۲۳	۱۲۸	۴۳	۸۱	۲۷	۳۰۰	۳/۸۷	۰/۸۷۱	۰/۹۳۳۲۹
۹	کاربرد تکنولوژی آموزش در فرآیند آموزش روستائیان	۰/۷	۲	۲۳	۸	۷۳	۲۴	۱۱۵	۲۸	۸۷	۲۹	۳۰۰	۳/۸۳	۰/۸۸۷	۰/۹۴۱۷۶
۱۰	مبانی جامعه شناسی	۲	۷	۱۹	۶	۶۷	۲۲	۱۳۲	۴۴	۷۵	۲۵	۳۰۰	۳/۸۳	۰/۹۱۱	۰/۹۵۴۳۶
۱۱	ارزشیابی آموزش	۱/۷	۵	۹	۳	۱۲۰	۴۰	۹۷	۳۲	۶۹	۲۳	۳۰۰	۳/۷	۰/۸۲۴	۰/۹۰۷۹۴
۱۲	مبانی و اصول ترویج و آموزش کشاورزی	۱۳	۴۰	۷۴	۲۵	۷۵	۲۵	۸۳	۲۸	۲۸	۹	۳۰۰	۲/۹	۱/۲۳۲	۱/۱۹۶۷۸

از نتایج جدول شماره ۱ مربوط به عناوین نیازهای آموزشی عمومی چنین نتیجه گیری می شود که هر یک از عناوین فرعی آموزشهای عمومی به ترتیب اولویت نشان دهنده آن است که ۴/۸۳ درصد در حد زیاد و خیلی زیاد از جامعه مورد بررسی نسبت به آموزش روشهای برقراری ارتباط با روستائیان بیشتر احساس نیاز نموده اند. دومین اولویت مریبان بر اساس نتایج استخراج شده، آموزش آشنایی با فنون و روشهای تدریس می باشد که ۷۶ درصد از کل مریبان در حد زیاد و خیلی زیاد به آن نظر مثبت داشته اند و اولویت سوم آموزش مربوط به آشنایی با اصول و روشهای آموزش بزرگسالان می باشد که ۷۲/۷ از مریبان نیاز به این نوع آموزش را در حد زیاد و خیلی زیاد دانسته اند.

جدول شماره ۲ نظرات مربیان دوره‌های آموزشی بخش دامپروری جامعه مورد بررسی در رابطه با هر یک از عناوین فرعی مربوط به نیازهای آموزشی

تخصصی بخش دامپروری به تفکیک موضوع و ترتیب اولویت

ردیف	عناوین نیازهای آموزشی مربیان در بخش دامپروری به ترتیب اولویت	N	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		میانگین M	واریانس	انحراف معیار
			درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی			
۱	آشنایی با یافته‌های جدید علمی در زمینه تغذیه دام	۹۵	۰	۰	۰	۶	۶	۶۳	۲۷	۲۸	۶۲	۶۵	۴/۶	۰/۳۷۲	۰/۶۱۰۱۱
۲	اصول جدید علمی در شیوه‌های پرورش دام	۹۵	۰	۰	۳	۳	۵۳	۵	۳۰	۳۲	۵۷	۶۰	۴/۵	۰/۵۵۰	۰/۷۴۱۸۱
۳	بهداشت و کنترل بیماریهای دامی	۹۵	۰	۰	۰	۰	۱۵	۱۵	۲۹	۳۰/۵	۵۱	۵۳/۷	۴/۴۸	۰/۵۵۷	۰/۷۴۶۳۲
۴	آشنایی با شیوه‌های جدید پروراندی	۹۵	۰	۰	۰	۰	۱۴	۱۴	۳۴	۳۶	۴۵	۴۷	۴/۳	۰/۵۲۰	۰/۷۲۱۱۴
۵	آشنایی با شیوه‌های نوین در زمینه تولید فرآورده‌های دامی	۹۵	۰	۰	۶	۶	۶۳	۶	۳۸	۴۰	۴۵	۴۷	۴/۲	۰/۷۱۶	۰/۸۴۶۳۱
۶	بازاریابی فرآورده‌های دامی	۹۵	۰	۰	۳	۳	۱۵	۱۶	۳۸	۴۰	۳۹	۴۱	۴/۲	۰/۶۶۶	۰/۸۱۵۹۹
۷	روشهای ایجاد تحول و احیاء دامداریهای سنتی در کنار دامداریهای صنعتی	۹۵	۰	۰	۳	۳	۱۵	۱۶	۳۹	۴۱	۳۸	۴۰	۴	۰/۶۵۹	۰/۸۱۱۸۷
۸	اهمیت و ارزش اقتصادی پرورش دام	۹۵	۳	۳	۰	۰	۲۴	۲۵	۳۵	۳۷	۳۳	۳۵	۴	۰/۸۹۴	۰/۹۴۵۳۱
۹	شیوه‌های پرورش و نگهداری دام	۹۵	۰	۰	۳	۳	۲۳	۲۴	۴۵	۴۷	۲۴	۲۵	۳/۹۴	۰/۶۲۵	۰/۷۹۰۴۸
۱۰	نحوه سازماندهی دامداران	۹۵	۳	۳	۰	۰	۲۷	۲۸	۳۸	۴۰	۲۷	۲۸	۳/۹۰	۰/۸۵۳	۰/۹۲۳۳۸
۱۱	شناخت انواع نژادهای دام	۹۵	۰	۰	۶	۶	۳۱/۶	۳۰	۳۰	۳۱/۶	۲۹	۳۰/۵	۳/۸	۰/۸۶۴	۰/۹۲۹۵۴
۱۲	مدیریت برنامه‌ریزی در افزایش تولیدات دامی	۹۵	۰	۰	۳۳	۳۵	۸	۸	۰	۰	۵۴	۵۷	۳/۷	۲/۰۱۹	۱/۴۲۰۹۳
۱۳	آشنایی با ثبت مشخصات در واحدهای گاوآردی	۹۵	۶	۶	۳	۳	۲۶	۲۷	۴۵	۴۷	۱۵	۱۶	۳/۶	۱/۰۰۱	۱/۰۰۰۵۶
۱۴	سایر														

نتایج جدول شماره ۲ نشان می‌دهد مربیان بخش دامپروری از نیازهای ۱۴ گانه مطرح شده در پرسشنامه نیاز به آشنایی یافته‌های جدید علمی در زمینه دام را با ۹۳ درصد پاسخ مثبت و میانگین (۴/۶) در حد زیاد و خیلی زیاد بعنوان اولویت اول، آشنایی با اصول جدید علمی در شیوه‌های پرورش دام با (۹۲ درصد پاسخ مثبت و با میانگین ۴/۵) به عنوان اولویت دوم و آشنایی با بهداشت و کنترل بیماریهای دامی با (۸۲ درصد پاسخ مثبت و با میانگین ۴/۴) به عنوان اولویت سوم آنها قید شده است.

جدول شماره ۳ نظرات جامعه مورد بررسی در رابطه با نیازهای آموزشی تخصصی به هر یک از عناوین فرعی در بخش منابع طبیعی و آبخیز به تفکیک موضوع و به ترتیب اولویت

ردیف	عناوین نیازهای آموزشی مربیان در بخش منابع طبیعی	N	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد	
			درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱	شناسایی عوامل فرسایش و پیامدهای آن	۵۰	-	-	-	-	۸	۴	۴۰	۲۰	۲۶	۵۲
۲	ضرورت اهمیت حفظ آب و خاک	۵۰	-	-	۴	۲	۶	۱۲	۳۲	۱۶	۲۶	۵۲
۳	ارزش اقتصادی مراتع در ابعاد مختلف	۵۰	-	-	۸	۴	۴	۸	۳۸	۱۹	۲۳	۴۶
۴	انواع فرسایش و روشهای جلوگیری از آن	۵۰	۴	۲	۴	۲	۴	۸	۲۰	۲۲	۴۴	۴۱۵
۵	ظرفیت مراتع و اهمیت تعادل دام و مرتع	۵۰	۴	۲	۶	۳	۴	۸	۲۰	۲۱	۴۲	۴/۱
۶	آشنایی با نحوه حفاظت از حوزه آبخیزها	۵۰	-	-	۴	۲	۱۵	۳۰	۱۱	۲۲	۲۲	۴۰۶
۷	انواع روشهای آبخیزداری و آشنایی با کاربرد هر روش	۵۰	-	-	۴	۲	۱۳	۲۶	۱۶	۱۹	۳۸	۴/۰۴
۸	اثرات اقتصادی عملیات آبخیزداری در حوزههای آبخیز	۵۰	۸	۴	-	-	۸	۱۶	۱۹	۱۹	۳۸	۴
۹	اهمیت مراتع و شناخت ارزش آن	۵۰	۱۰	۵	۴	۲	۶	۱۲	۱۶	۳۲	۲۱	۴۲
۱۰	روشهای احیا و اصلاح مراتع و مرتعداری	۵۰	۶	۳	۶	۳	۱۲	۵	۱۴	۲۸	۲۲	۴۴
۱۱	پراکندگی جغرافیایی فرسایش در ایران و استان	۵۰	۶	۳	-	-	۱۲	۲۴	۲۱	۴۲	۱۴	۲۸
۱۲	مقررات بهره‌برداری از انفال و مراتع	۵۰	۴	۲	۱۰	۵	۹	۱۸	۱۷	۳۴	۱۷	۳۴
۱۳	آشنایی با بهره‌برداری از محصولات فرعی مرتع	۵۰	۴	۲	۱۰	۵	۱۳	۲۶	۱۴	۲۸	۱۶	۳۲
۱۴	اهمیت منابع طبیعی تجدید شونده	۵۰	۱۰	۵	۸	۴	۹	۱۸	۱۵	۳۰	۱۷	۳۴
۱۵	اهمیت بیابان زدایی و آشنایی با روشهای احیاء	۵۰	۱۰	۵	۱۰	۵	۴	۸	۲۵	۱۱	۲۲	۳/۶
۱۶	سایر موارد	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

با توجه به استخراج نتایج جدول شماره ۳ مشاهده گردید که بیشترین پاسخ مربیان در این بخش نیاز به عناوین فرعی آموزشی، شناسایی عوامل فرسایش و پیامدهای آن، ضرورت و اهمیت حفظ آب و خاک و ارزش اقتصادی مراتع در ابعاد مختلف می باشد که به ترتیب با (۹۲٪ پاسخ مثبت زیاد و خیلی زیاد با میانگین ۴/۴۴)، (۸۴٪ پاسخ مثبت و با میانگین ۴/۳۲) و ۸۴٪ پاسخ مثبت و با میانگین ۴/۲۲) بعنوان اولویت اول تا سوم مربیان آموزشی در بخش منابع طبیعی و آبخیز تعیین گردیده اند.

جدول ۴ نظرات جامعه مورد بررسی در رابطه با میزان نیازهای آموزشی تخصصی در بخش زراعت و باغبانی به تفکیک هر یک از عناوین فرعی و

ترتیب اولویت

ردیف	عناوین نیازهای آموزشی مربیان در بخش زراعت و باغبانی به ترتیب اولویت	N	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد	
			درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱	آشنایی با سیستمهای نوین پرورش محصولات باغبانی	۱۵۵	-	-	۵/۲	۸	۶/۵	۱۰	۶۱	۳۹/۴	۷۶	۴۹
۲	مدیریت استفاده صحیح از نهادههای کشاورزی	۱۵۵	-	-	۲/۶	۴	۲۱/۹	۳۴	۶۴	۴۱/۳	۶۰	۳۸/۷
۳	آشنایی با ارقام و پایههای جدید و اصلاح شده درختان میوه	۱۵۵	-	-	۵/۲	۸	۱۵/۵	۲۴	۶۶	۴۲/۶	۵۷	۳۶/۸
۴	آشنایی با ارقام جدید اصلاح شده محصولات زراعی و نحوه پرورش آن	۱۵۵	۴	۲/۶	۱/۳	۲	۱۴/۲	۲۲	۷۳	۴۷/۱	۵۴	۳۴/۸
۵	کاهش مصرف سموم و کودهای شیمیایی و نقش آن در توسعه کشاورزی	۱۵۵	-	-	۴/۵	۷	۲۰/۶	۳۲	۵۷	۳۶/۸	۵۹	۳۸/۱
۶	برنامه ریزی کشت و مدیریت مزرعه	۱۵۵	-	-	۲/۶	۴	۲۱/۹	۳۴	۶۵	۴۱/۹	۵۲	۳۲/۵
۷	روشهای صحیح هرس باغات میوه	۱۵۵	۳	۱/۹	۵/۸	۹	۱۶/۸	۲۶	۵۷	۳۶/۸	۶۰	۳۸/۷
۸	یافتههای جدید علمی در مورد پرورش گیاهان زینتی و دارویی	۱۵۵	-	-	۸/۴	۱۳	۲۳/۲	۳۶	۴۵	۲۹	۶۱	۳۹/۴
۹	آشنایی با سیستمهای نوین آبیاری	۱۵۵	-	-	۷/۷	۱۲	۱۴/۲	۲۲	۸۱	۵۲/۳	۴۰	۲۵/۸
۱۰	مدیریت مبارزه تلفیقی با آفات کشاورزی	۱۵۲	۸	۵/۲	۳/۹	۶	۱۸/۷	۲۹	۵۷	۳۶/۸	۵۲	۳۲/۵
۱۱	شیوه کشت و پرورش صحیح دانههای روغنی	۱۵۵	-	-	۵/۸	۹	۲۵/۸	۴۰	۶۲	۴۰	۴۴	۲۸/۴
۱۲	نحوه منطقی ای کردن کشت جهت اجرای الگوی صحیح کشت	۱۵۵	۳	۱	۳	۹	۱۶	۴۸	۵۵	۱۸/۳	۴۰	۱۳/۳
۱۳	تغذیه صحیح باغات میوه	۱۵۵	۱۷	۱۱	۵/۲	۸	۱۸/۷	۲۹	۴۲	۲۷/۱	۴۴	۲۸/۴
۱۴	سایر	۴۶	-	-	-	-	-	-	۲	۱/۳	۴۴	۲۸/۴

نظرات جامعه مورد بررسی مربیان آموزشی در بخش زراعت و باغبانی بر اساس جدول شماره ۴ میزان نیاز آنها به هر یک از موضوعات و عناوین فرعی آموزشی بدست آمده از اولویت اول تا سوم به ترتیب اولیاتی که پاسخ داده اند، بشرح ذیل می باشد از مجموع ۱۵۵ نفر مربی در بخش زراعت و باغبانی (۸۸/۴٪) از آنها و با میانگین (۴/۳) نیاز به عناوین فرعی آموزش، آشنایی با سیستمهای نوین پرورش محصولات باغبانی به عنوان اولویت اول و ۸۰٪ از مربیان با میانگین (۴/۱۶) نیاز به عنوان فرعی آموزش مدیریت استفاده صحیح از نهاده های کشاورزی را در حد زیاد و خیلی زیاد در اولویت دوم و ۷۹/۴٪ از مربیان و با میانگین (۴/۱) نیاز آموزشی آشنایی با ارقام و پایه های جدید و اصلاح شده درختان میوه را در اولویت سوم دانسته اند.

جدول شماره ۵ نظرات جامعه مورد بررسی در رابطه با مشکلات و موانع فرعی موجود در فعالیت آموزشی مربیان به ترتیب اولویت

ردیف	موانع و مشکلات مربیان در تدریس	N تعداد پاسخ ها	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد	
			درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱	غیر همگن بودن فراگیران از نظر سن و سواد	۲۹۳	۳	۳	۹	۴۱	۱۳	۱۱۰	۳۶	۱۳۰	۴۳	۴/۲
۲	عدم دسترسی و ارتباط نزدیک مربیان با مراکز تحقیقی و علمی	۲۹۳	-	-	۱۳	۳۱	۱۰۳	۱۴۱	۴۷	۱۰۸	۳۶	۴/۱۷
۳	پایین بودن میزان حق التدریس برای مربیان	۲۹۳	۳	۳	۱۵	۵۹	۱۹	۱۰۳	۳۴	۱۱۳	۳۷	۴/۰۵
۴	عدم اطلاع رسانی به موقع به مربیان جهت تدریس در دوره های آموزشی	۲۹۳	۳	۳	۱۹	۶۳	۱۲	۱۴۲	۴۷	۹۲	۳۰	۴/۰۳
۵	عدم آشنایی مربیان در برقرار ارتباط با بزرگسالان	۲۹۳	۸	۸	۲۱	۷۷	۱۹	۱۰۶	۵۳	۱۰۱	۳۳	۴/۰۲
۶	عدم تناسب سر فصل های آموزشی با نیاز کشاورزان	۲۹۳	۳	۳	۱۱	۳۷	۲۴	۱۳۰	۴۳	۷۶	۲۵	۴/۱
۷	عدم اعتقاد فراگیران به برنامه های آموزشی	۲۹۳	۳	۳	۱۶	۴۸	۱۶	۱۴۵	۴۸	۸۱	۲۷	۴
۸	بهنگام نبودن اطلاعات علمی مربیان	۲۹۳	۵	۵	۲۸	۹۳	۱۵	۱۰۶	۵۳	۱۰۸	۳۶	۴
۹	عدم دقت کافی مربیان در تدریس	۲۹۳	۸	۸	۱۷	۵۷	۱۵	۱۳۰	۴۳	۹۱	۳۰	۴
۱۰	نامناسب بودن زمان اجرای دوره های آموزشی	۲۹۳	۲	۲	۱۷	۵۷	۲۰	۱۲۶	۴۲	۸۶	۲۸	۴
۱۱	عدم آشنایی مربیان با شیوه های تدریس	۲۹۳	۸	۸	۲۱	۷۷	۱۹	۱۰۶	۵۳	۱۰۱	۳۳	۴
۱۲	کمبود امکانات لازم برای آموزش	۲۹۳	۳	۳	۱۱	۳۷	۲۴	۱۳۰	۴۳	۷۶	۲۵	۴
۱۳	عدم ارزش گذاری به گواهینامه های آموزشی به روستائیان	۲۹۳	۱۱	۱۱	۱۳	۳۴	۲۲	۱۱۲	۳۷	۹۱	۳۰	۳/۸۸
۱۴	عدم تخصیص بودجه کافی برای اجرای دوره های آموزشی روستائیان	۲۹۳	۶	۶	۱۷	۵۷	۲۱	۱۳۰	۴۳	۷۶	۲۵	۳/۸۶
۱۵	عدم جایگاه علمی و اجتماعی مربیان آموزشی در روستاها	۲۹۳	۶	۶	۴۳	۱۴۳	۱۵	۱۱۶	۳۸	۸۳	۲۷	۳/۸
۱۶	عدم اعتقاد فراگیران به مطالب ارائه شده توسط مربیان	۲۹۳	۳	۳	۱۶	۴۸	۱۶	۱۴۵	۴۸	۸۱	۲۷	۳/۷
۱۷	عدم ارزشیابی از دوره های آموزشی	۲۹۳	۱۸	۱۸	۶۰	۲۰	۲۷	۹۶	۳۲	۳۸	۱۲	۳/۲۵
۱۸	عدم انگیزه روستائیان و شرکت در کلاس های آموزشی	۲۹۳	۷۸	۷۸	۵۸	۱۹۳	۶۳	۵۴	۱۸	۸۴	۲۸	۳/۰۲
۱۹	سایر موارد	-	-	-	-	-	-	-	-	۸	۲۷	-

نتایج نظرات جامعه مورد بررسی در جدول شماره ۵ بیانگر آن است که مشکل مربوط به غیر همگن بودن فراگیران از نظر سن و سواد با ۸۰٪ در حد زیاد و خیلی زیاد و میانگین (۴/۲) در اولویت اول، عدم دسترسی و ارتباط نزدیک مربیان به مراکز تحقیقاتی و علمی با ۸۳٪ در حد زیاد و خیلی زیاد و میانگین ۴/۱۷ در اولویت دوم و پایین بودن حق التدریس مربیان با

۷۲٪ زیاد و خیلی زیاد با میانگین (۴/۰۵) در اولویت سوم تعیین گردیده است و در حقیقت سه موضوع فوق بیشترین مانع و مشکل بر سر راه تدریس کشاورزان می باشند و باعث ایجاد اختلال در کار مربیان در حین تدریس می گردد.

۲- یافته های استنباطی

در تحقیق حاضر تعداد ۷۵ متغیر آموزش (در بخش آموزشهای عمومی ۱۲ متغیر، آموزشهای تخصصی بخش دامپروری ۱۴ متغیر، در آموزشهای تخصصی بخش منابع طبیعی و آبخیز ۱۶ متغیر و در بخش زراعت و باغبانی ۱۴ متغیر و در نهایت ۱۹ متغیر در رابطه با موانع آموزشی) از دید ۳۰۰ مربی آموزش روستائیان (۹۵ نفر در بخش دامپروری،) ۵۰ نفر در بخش منابع طبیعی و آبخیز، ۱۵۵ نفر در بخش زراعت و باغبانی) بررسی شدند که برای تقلیل متغیرها (عناوین فرعی) به عوامل زیر بنایی (عناوین اصلی) از روش تحلیل عاملی استفاده شد. بعبارت ساده تر هدف در تحلیل عاملی نیازسنجی نیازهای آموزشی مربیان آموزش روستائیان بررسی این امر است که بر اساس پاسخهای افراد (مربیان به تفکیک در هر بخش) به گزینه های مزبور تعداد محدودی عوامل عامتر (عناوین کلی تر) را که شالوده پاسخهای افراد به شمار می رود، مشخص شوند و بدین منظور کار تحلیل عاملی در چهار مرحله زیر دنبال می شود.

- انتخاب متغیرهای (آموزشهای عمومی و تخصصی به تفکیک در بخش دامپروری ، منابع طبیعی، زراعت و باغبانی و مشکلات آموزشی) برای تحلیل عاملی
- استخراج مجموعه ای از عوامل مقدماتی
- استخراج مجموعه نهایی بوسیله چرخش عاملی)
- نامگذاری عاملهای استخراج شده

جدول شماره ۶ نتایج تحلیل عاملی آموزشهای عمومی مربیان به تفکیک عاملها و متغیرهای مربوط به هر عامل

عامل	نام عاملها (عنوان کلی)	معیار ویژه عامل	درصد واریانس عامل	متغیرهای مربوط به هر عامل (عناوین فرعی)	بار عاملی هر متغیر
اول	مدیریت فرآیند آموزش اثر بخش فراگیران	۴/۶۶۴	۳۸/۹۵۵	- آشنایی با وسایل سمعی و بصری - آشنایی با روشهای اعتماد سازی در برقراری ارتباط - روانشناسی اجتماعی با تکیه بر آموزش بزرگسالان - کاربرد تکنولوژی آموزش در فرایند آموزش روستائیان - مبانی جامعه شناسی روستایی - ارزشیابی آموزشی	۰/۸۰۷ ۰/۷۴۹ ۰/۷۲۷ ۰/۷۰۰ ۰/۶۰۲ ۰/۵۲۵
دوم	روشها و مهارت های تدریس در آموزش بزرگسالان	۱/۴۰۷	۱۲/۰۹	- روشهای برقراری ارتباط با روستائیان - اصول و روشهای آموزش بزرگسالان - آشنایی با فنون تدریس - مبانی و اصول برنامه ریزی آموزشی - آشنایی با موانع اصلی برقراری ارتباط با بزرگسالان	۰/۸۳۶ ۰/۷۳۷ ۰/۶۳۱ ۰/۶۶۲ ۰/۴۷۲

جدول شماره ۶ بیانگر نتایج عاملهای اصلی (عناوین اصلی) دو گانه آموزشهای عمومی مربیان بر اساس مقدار ویژه و درصد واریانس هر عامل می باشد به نحوی که عامل اول با نام «مدیریت فرآیند آموزش اثر بخش» و معیار ویژه ۴/۶۶۴ که حدود ۳۸/۹۵۵ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده و ۶ متغیر (عنوان فرعی) به این عامل تعلق گرفته سپس عامل دوم با نام انتخابی «روشها و مهارتهای تدریس در آموزش بزرگسالان» که ناشی از یک مفهوم اشتراکی از چهار متغیر تعلق گرفته (روشهای برقراری ارتباط با روستائیان اصول و روشهای آموزش بزرگسالان، مبانی و اصول برنامه ریزی آموزشی، آشنایی با فنون تدریس، آشنایی با موانع برقراری ارتباط با بزرگسالان) می باشد با معیار ویژه ۱/۴۰۷ را که حدود ۱۲/۰۹ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده است.

جدول شماره ۷ بررسی نتایج تحلیل عاملی آموزشهای تخصصی بخش دامپروری به تفکیک تعداد عاملها، متغیرهای (عناوین فرعی) مربوط به هر عامل

عامل	نام عاملها (عنوان اصلی)	مقدار ویژه هر عامل	درصد واریانس هر عامل	متغیرهای مربوط به هر عامل (عناوین فرعی)	بار عاملهای هر متغیر
اول	مدیریت چرخه فرآوری، محصولات دامی	۵/۵۰۶	۴۲/۳۵	-بازاریابی فرآوردههای دامی - مدیریت و برنامه ریزی در افزایش تولیدات دامی - بهداشت و کنترل بیماریهای دامی - آشنایی با شیوههای جدید پروار بندی و مسایل مربوط به آن	۰/۷۷۴ ۰/۷۴۷ ۰/۷۳۶ ۰/۵۴۱
دوم	مدیریت علمی پرورش دام	۱/۶۰۴	۱۳/۳۴	- آشنایی با یافتههای جدید علمی در زمینه تغذیه دام - شیوههای پرورش و نگهداری دام - اصول جدید علمی و شیوههای پرورش دام - شناخت انواع نژادهای دام با توجه به نوع تولید آنها - اهمیت و ارزش اقتصادی پرورش دام	۰/۷۹۴ ۰/۷۰۷ ۰/۶۹۳ ۰/۵۳۲ ۰/۵۳۲
سوم	مدیریت و سازماندهی تشکلهای دامداری	۱/۱۳	۸/۶۹۷	- آشنایی با شیوههای نوین در زمینه تولید و فرآوردههای دامی - نحوه سازماندهی دامداران و نقش آن در افزایش کمی و کیفی تولیدات آنها - آشنایی با ثبت مشخصات در واحدهای گاو داری - روشهای ایجاد تحول احیاء دامداریهای سنتی در کنار دامداریهای صنعتی	۰/۸۳۵ ۰/۶۵۶ ۰/۶۱۶ ۰/۵۴۷

جدول شماره ۷ بیانگر نتایج عاملهای سه گانه مربوط به نیازسنجی آموزشهای تخصصی مربیان در بخش دامپروری می باشد . بنابراین طبق نتایج مندرج در جدول شماره ۷، ۴ متغیر یا عنوان فرعی بازاریابی فرآورده های دامی - مدیریت و برنامه ریزی در افزایش تولیدات دامی، بهداشت و کنترل بیماریهای دامی - آشنایی با شیوه های جدید پروار بندی و مسایل مربوط به آن بیشترین همبستگی را با عامل اول داشته اند و در عامل اول با نام انتخابی «مدیریت چرخه فرآوری محصولات دامی» با

مقدار ویژه ۵/۵۰۶ با ۴۲/۳۵ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده است، خلاصه شده اندو سپس ۵ متغیر (آشنایی با یافته های جدید علمی در زمینه تغذیه دام - شیوه های پرورش و نگهداری دام - اصول جدید علمی و شیوه های پرورش دام - شناخت انواع نژادهای دام و اهمیت و ارزش اقتصادی پرورش دام در عامل دوم با نام «مدیریت علمی پرورش دام» با مقدار ویژه ۱/۶۰۴ و واریانس معادل ۱۳/۳۶ درصد و در نهایت ۴ متغیر با عنوان فرعی آشنایی با شیوه های نوین در زمینه تولید فرآورده های دامی - نحوه سازماندهی دامداران - آشنایی با ثبت مشخصات در واحدهای گاوآردی و ایجاد تحول و احیاء دامداریهای سنتی در کنار دامداریهای صنعتی بیشتر بار عاملی را با عامل سوم داشته اند لذا عامل سوم با نام «مدیریت و سازماندهی تشکل های دامداری» با حداقل مقدار ویژه ۱/۱۳ و واریانسی معادل ۸/۶۹۷ خلاصه شده اند.

جدول شماره ۸ بررسی نتایج تحلیل عاملی آموزشهای تخصصی مربیان در بخش منابع طبیعی به تفکیک تعداد عاملها با بار عاملی و متغیرهای مربوط به هر عامل

عامل	نام عامل (عنوان اصلی)	مقدار معیار ویژه	درصد واریانس	متغیرهای مربوط به هر عامل (عناوین فرعی)	بار عاملی هر متغیر
اول	اهمیت مراتع و روشهای احیاء و بهره برداری آن	۸/۱۸۵	۵۴/۵۷	<ul style="list-style-type: none"> - مقررات بهره برداری از انفال و مراتع - روشهای احیاء و اصلاح مراتع مرتعداری - ظرفیت مراتع و اهمیت تعادل دام و مرتع - اهمیت مراتع و شناخت ارزش آن - آشنایی با بهره برداری از محصولات فرعی مرتع - اهمیت منابع طبیعی تجدید شونده - ارزش اقتصادی مراتع و شناخت ارزش آن - اهمیت بیابان زدایی و آشنایی با روشهای احیاء و بهره برداری آن 	<ul style="list-style-type: none"> ۰/۹۴۹ ۰/۹۰۸ ۰/۸۸۰ ۰/۸۶۶ ۰/۸۶۵ ۰/۸۶۰ ۰/۸۲۶ ۰/۶۷۴
دوم	مدیریت فرسایش خاک	۲/۵۸۲	۱۷/۲۱	<ul style="list-style-type: none"> - عوامل فرسایش و پیامدهای آن - ضرورت و اهمیت حفظ آب و خاک - انواع فرسایش و روشهای جلوگیری از آن - انواع روشهای آبخیز داری و آشنایی با کاربرد هر روش 	<ul style="list-style-type: none"> ۰/۸۶۷ ۰/۸۳۷ ۰/۶۹۸ ۰/۶۴۴
سوم	مدیریت حفاظت اثر بخش حوزه های آبخیز	۱/۲۸۳	۸/۵	<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با نحوه حفاظت از حوزه آبخیزها - پراکنندگی جغرافیایی فرسایش در ایران و استان - اثرات اقتصادی عملیات آبخیزداری در حوزه های آبخیز 	<ul style="list-style-type: none"> ۰/۸۱۹ ۰/۸۱۰ ۰/۶۰۱

همانطور که در جدول شماره ۸ مشاهده می گردد عامل اول با نام انتخابی «اهمیت مراتع و روشهای احیاء و بهره برداری آن» که ناشی از یک مفهوم اشتراکی از ۸ متغیر تعلق گرفته به این عامل می باشد که با مقدار معیار ویژه (۸/۱۸۵) بوده و حدود ۵۴/۵۷ درصد از کل واریانس را به خود اختصاص داده است عامل دوم یعنی «مدیریت فرسایش خاک» با ۴ متغیر (عوامل فرسایش و پیامدهای آن - ضرورت و اهمیت حفظ آب و خاک ، انواع فرسایش و روشهای جلوگیری از آن - انواع روشهای آبخیزداری با معیار ویژه ای حدود ۲/۵۸۲ و درصد واریانس ۱۷/۲۱ می باشد و در نهایت عامل سوم با نام «مدیریت حفاظت اثر بخش حوزه های آبخیز» با حداقل معیار ویژه (۱/۲۸۳) که کمترین درصد واریانس (۸/۵۵۲) از کل را به خود اختصاص داده است.

جدول شماره ۹ بررسی نتایج تحلیل عاملی آموزشهای تخصصی مربیان در بخش زراعت و باغبانی به تفکیک تعداد عاملها، متغیرهای مربوط به هر عامل

تعداد عاملها	نام عاملها (عنوان اصلی)	مقدار ویژه هر عامل	درصد واریانس هر عامل	متغیرهای مربوط به هر عامل (عناوین فرعی)	بار عاملی هر متغیر
اول	مدیریت بهینه در کشت محصولات زراعی	۴/۱۲۴	۳۷/۴۹	۱- کاهش مصرف سموم و کودهای شیمیایی و نقش آن در توسعه کشاورزی ۲- مدیریت مبارزه تلفیقی با آفات کشاورزی ۳- آشنایی با ارقام جدید اصلاح شده محصولات زراعی و نحوه پرورش آن ۴- شیوه کشت و پرورش صحیح دانه‌ها روغنی	۰/۷۹۷ ۰/۷۶۷ ۰/۵۹۲ ۰/۵۴۷
دوم	آشنایی با یافته‌ها و فن آوریهای نوین باغبانی	۱/۲۹۲	۱۱/۷۵	۱- آشنایی با سیستمهای نوین پرورش محصولات باغبانی ۲- یافته‌های جدید علمی در مورد پرورش گیاهان زینتی ۳- آشنایی با ارقام و پایه‌های جدید و اصلاح شده درختان میوه ۴- آشنایی با سیستمهای نوین آبیاری در زراعت و باغبانی	۰/۸۷۰ ۰/۸۰۶ ۰/۷۰۳ ۰/۴۱۸
سوم	مدیریت کشاورزی	۱/۲۴۲	۱۱/۲۹۵	۱- برنامه‌ریزی کشت و مدیریت مزرعه ۲- روشهای صحیح هرس باغات میوه ۳- مدیریت استفاده از نهاده‌ها در کشاورزی	۰/۷۹۱ ۰/۷۸۶ ۰/۶۵۹

جدول شماره ۹ نشان دهنده نتایج تحلیل عاملی آموزشهای تخصصی مربیان در بخش زراعت و باغبانی می باشد. همانطور که در جدول مذکور مشاهده می گردد ۴ متغیر (عنوان فرعی) کاهش مصرف سموم و کودهای شیمیایی و نقش آن در توسعه کشاورزی - مدیریت مبارزه تلفیقی با آفات کشاورزی - آشنایی با ارقام جدید اصلاح شده محصولات زراعی و نحوه پرورش آن - شیوه کشت و پرورش صحیح دانه های روغنی بیشترین بار عاملی را بر عامل اول داشته اند لذا برای عامل اول با مقدار ویژه ۴/۱۲۴ که حدود ۳۷/۴۹ درصد از کل واریانس را به خود اختصاص داده است نام مدیریت بهینه در کشت محصولات زراعی انتخاب شده است.

همچنین ۴ متغیر (عنوان فرعی) دیگر از جمله آشنایی با سیستمهای نوین پرورش محصولات باغبانی - یافته های جدید علمی و در مورد پرورش گیاهان زینتی - آشنایی با ارقام و پایه های جدید و اصلاح شده درختان میوه و آشنایی با سیستمهای نوین آبیاری در زراعت و باغبانی بیشترین بار عاملی را بر عامل دوم داشته اند بنابراین برای عامل دوم با مقدار ویژه ۱/۲۹۲ را که حدود ۱۱/۷ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص داده است نام «آشنایی با یافته و فن آوریهای نوین باغبانی» انتخاب شده است.

و در نهایت عامل سوم با نام «مدیریت کشاورزی» و ۳ عنوان فرعی (متغیر) برنامه ریزی کشت و مدیریت مزرعه ، روشهای صحیح هرس باغات میوه ، مدیریت استفاد هاز نهاده ها در کشاورزی و مقدار ویژه ۱/۲۴۲ و ۱۱/۲۹۵ درصد واریانس آخرین عامل آموزشهای تخصصی مربیان در بخش زراعت و باغبانی می باشد.

جدول شماره ۱۰ بررسی نتایج تحلیل عاملی مربوط به مشکلات آموزش از دیدگاه مربیان به تفکیک تعداد عاملها ، نام عاملها و متغیرهای مربوط به هر عامل

بار عاملی هر متغیر	متغیرهای مربوط به هر عامل (مشکلات جزئی)	درصد واریانس کل عامل ها	مقدار ویژه عامل	عامل (مشکل اصلی)
۰/۸۱۹ ۰/۷۲۲ ۰/۶۹۶ ۰/۵۷۶ ۰/۵۴۸	- عدم آشنایی مربیان به شیوه های تدریس - عدم آشنایی مربیان در برقراری ارتباط با بزرگسالان - عدم دقت کافی در تدریس - عدم تناسب سرفصلهای آموزشی با نیاز کشاورز - به هنگام نبودن اطلاعات علمی مربیان با توجه به تغییرات روز افزون علمی	۳۸/۴۴۷٪	۶/۱۵۲	مشکلات مربوط به مهارتها و شیوه های تدریس مربیان
۰/۶۸۶ ۶۲۴ ۰/۶۴۳ ۰/۶۲۲ ۰/۵۸۱ ۰/۵۴۵	- عدم اطلاع رسانی به موقع به مربیان جهت تدریس در دوره های آموزشی - عدم ارزش گذاری به گواهینامه های آموزش روستائیان - عدم تخصیص بودجه کافی برای اجرای دوره های آموزش روستائیان - نامناسب بودن زمان اجرای دوره های آموزشی - کمبود امکانات لازم برای آموزش	۸/۷۱۴٪	۱/۳۹۴	مشکلات مربوط به برنامه ریزی آموزشی
۰/۷۸۸ ۰/۷۶۳ ۰/۵۵۹	- عدم اعتقاد فراگیران به برنامه های آموزشی - عدم اعتقاد فراگیران به مطالب ارائه شده توسط مربی - عدم جایگاه علمی و اجتماعی مربیان آموزشی در روستاها	۷/۵۹۸٪	۱/۲۱۶	مشکلات دیدگاهی فراگیران در آموزش
۰/۷۲۹ ۰/۷۲۰	- پایین بودن میزان حق التدریس برای مربیان - عدم دسترسی و ارتباط نزدیک مربیان با مراکز تحقیقاتی و	۶/۶۷۲٪	۱/۰۶۸	مشکلات علمی و مالی مربیان

۰/۴۶۷	علمی			
		- غیر همگن بودن فراگیران از نظر سن و سواد		

جدول شماره ۱۰ بیانگر نتایج عاملهای ۴ گانه مشکلات و موانع موجود در فعالیت های آموزشی از دیدگاه مربیان می باشد که بر اساس بیشترین میزان مقدار ویژه و درصد آن برای هر عامل تعیین شده است .

همانطور که در جدول مذکور نشان می دهد عنوان های اصلی عاملهای ۴ گانه مشکلات مربوط به مهارتها و شیوه های تدریس مربیان ، مشکلات مربوط به برنامه ریزی آموزشی ، مشکلات دیدگاهی فراگیران در آموزش مشکلات علمی و مالی مربیان ، به ترتیب با مقدار ویژه (۶/۱۸ ، ۱/۴۶۷ ، ۱/۲۳۲ ، ۱/۱۸۶ ، ۱/۰۶۷) عامل اول تا چهارم مهمترین مشکلات اصلی آموزش مربیان در تدریس را تشکیل می دهند، به نحوی که ۴ متغیر عدم آشنایی مربیان با شیوه های تدریس، عدم آشنایی مربیان در برقراری ارتباط با بزرگسالان ، عدم دقت کافی در تدریس و به هنگام نبودن اطلاعات علمی مربیان با توجه با تغییرات روز افزون علمی بیشترین بارعاملی را بر عامل اول با نام انتخابی «مشکلات مربوط به مهارتها و شیوه های تدریس مربیان» داشته اند و حدود ۳۶/۴٪ از واریانس کل در عامل اول خلاصه شده اند.

بحث و نتیجه گیری

این تحقیق که با نیت جمع آوری و تحلیل نیازهای آموزشی مربیان و موانع و مشکلات آنها در حین تدریس انجام شده است ، نتایجی را حاصل نمود تا دست اندرکاران امر آموزش روستائیان را در برنامه ریزیها جهت ارتقاء کیفیت دوره ها و در نظر گرفتن تمهیداتی در راستای ارتقاء سطح علمی مربیان با توجه به نیازهای آموزشی آنها را یاری نماید و از طرف دیگر شناخت موانع محدود کننده در تدریس و رفع یا کاهش این موانع کمک نماید . اهم نتایج به شرح زیر ارائه می گردد:

۱- بیش از ۷۱ درصد از مربیان آموزشی در استان مرکزی دارای مدرک لیسانس می باشند که ۶۹ درصد آنها دارای سابقه کار ۱۷-۶ سال هستند لذا می توان نتیجه گرفت که اکثریت مربیان افراد با تجربه ای هستند که لازم است اطلاعات و یافته های نوین علمی و ارتباطی به طور مستمر به آنها آموزش داده شود .

۲- اکثریت مربیان آموزشی میزان نیاز به آموزشهای عمومی را در حد زیاد و خیلی زیاد مطرح کرده اند که مهمترین این آموزشها به ترتیب شامل روشهای برقراری ارتباط با روستائیان - آشنایی با روشهای فنون تدریس، آشنایی با آموزش بزرگسالان و ... می باشند که در دو عنوان کلی روشها و مهارتهای تدریس در آموزش بزرگسالان و مدیریت فرآیند آموزش اثر بخش خلاصه شده اند.

در حالی که نتایج بدست آمده از تحقیق آقای گامون و همکارانش در سال ۱۹۹۳ مهمترین نیازهای آموزشهای عمومی پرسنل حرفه ای ترویج و تحقیق به ترتیب مدیریت زمان ، توانایی شرکت دادن فعال افراد در اجرا و ارزشیابی برنامه ها، تشخیص فاکتورهایی که بر رفتار مردم اثر می گذارد، انتخاب روشهای مناسب آموزش برای هر موقعیت، تبادل اطلاعات با متخصصان و افراد مطلع و ... می باشد .

۳- مهمترین نیازهای آموزشی تخصصی مربیان آموزشی در زیر بخش دامپروری به ترتیب شامل مدیریت چرخه فرآوری محصولات دامی ، مدیریت و سازماندهی تشکل های دامداری ، مدیریت پرورش دام می باشد و مهمترین نیازهای آموزشی تخصصی مربیان آموزشی در زیر بخش منابع طبیعی و آبخیز به ترتیب اولویت اهمیت مراتع و روشهای احیاء و بهره برداری، مدیریت فرسایش خاک و مدیریت حفاظت اثر بخش حوزه های آبخیز تعیین گردیده و مهمترین نیازهای تخصصی مربیان در

زیر بخش زراعت و باغبانی به ترتیب اولویت شامل آشنایی با یافته ها و فن آوریهای نوین باغبانی، مدیریت کشاورزی، مدیریت بهینه در کشت محصولات زراعی است.

لذا با توجه با نیازهای آموزشی اعلام شده از طرف مربیان می توان چنین نتیجه گیری نمود که به لحاظ مشغله این کارشناسان در فعالیتهای اجرایی از مراکز علمی و دانشگاهی فاصله گرفته و مواجه با کمبود اطلاعات علمی جدید گردیده اند و برای رفع این مهم لازم است مربیان در جریان این تحقیقات علمی و کاربردی انجام شده در سطح کشور و دنیا در زیر بخش های مختلف کشاورزی (دام، زراعت و باغبانی، منابع طبیعی و آبخیز و ... قرار گیرند تا بتوانند پاسخگوی نیازهای آموزشی کشاورزان باشند و از این طریق در جهت افزایش راندمان تولید توسط کشاورزان موثرتر عمل نمایند.

۴- مهمترین مشکلات و موانع تدریس مربیان عبارت بود از: مشکلات مربوط به شیوههای تدریس مربیان، مشکلات دیدگاهی فراگیران در آموزش، مشکلات مربوط به برنامه ریزی آموزشی، مشکلات علمی و مالی مربیان، در حالی که در تحقیقی که توسط آقایان تایلر و چیدری در سال ۱۹۷۷ صورت گرفته مهمترین مشکلات آموزشی مربیان در منطقه جنوب ایالات متحده آمریکا به ترتیب عدم اختصاص زمان کافی به برنامه های آموزش بزرگسالان، ناکافی بودن منابع، پایین بودن دستمزدها، ناکافی بودن دانش و تجربه آموزشگران و مجریان به برنامه آموزش بزرگسالان می باشد همچنین در تحقیقی که آقای کرباسیون در سال ۱۳۷۳ انجام داده بود، نتیجه گرفت که مهمترین مشکلات مربیان آموزش روستائیان در استان اصفهان به ترتیب کمبود امکانات و تجهیزات آموزشی، غیرهمگن بودن فراگیران، عدم مشارکت روستائیان در کلاسها، عدم دسترسی و ارتباط مربیان با مراکز تحقیقاتی می باشد. لذا می توان نتیجه گرفت که مربیان آموزش روستائیان در مناطق مختلف در اجرای برنامه های آموزشی با مشکلات و موانع متعددی روبرو هستند که از کیفیت آموزشی و یادگیری می کاهد.

پیشنهادهات

۱- طبق نتایج بدست آمده از تحقیق مهمترین نیاز به آموزشهای عمومی از نظر جامعه آماری به ترتیب به ۲ عامل روشها و مهارتهای تدریس در آموزش بزرگسالان و مدیریت فرآیند آموزشی اثر بخش ترویج می باشد لذا اجرای آموزشهای فوق برای مربیان پیشنهاد می گردد.

۲- بر اساس نتایج بدست آمده از سوال ۲ تحقیق مهمترین عناوین آموزشی، تخصصی مربیان استان به ترتیب اولویت در سه بخش دامپروری، منابع طبیعی و آبخیزداری، زراعت و باغبانی به شرح ذیل پیشنهاد می گردد:

الف - مهمترین نیازهای آموزشی مربیان در بخش دامپروری به ترتیب اولویت

- مدیریت چرخه فرآوری محصولات دامی

- مدیریت و ساماندهی تشکل های دامداری

- مدیریت علمی پرورش دام

لذا پیشنهاد می گردد برنامه ریزی جهت تدوین سرفصلهای آموزشی با عناوین مرتبط، سه اولویت مذکور برای مربیان آموزشی بخش دامپروری در دستور کار مسئولین مربوطه قرار گیرد.

ب) مهمترین نیاز آموزشی مربیان بخش منابع طبیعی و آبخیز به ترتیب اولویت:

- اهمیت مراتع و روشهای احیاء و بهره برداری

- مدیریت فرسایش خاک

- مدیریت حفاظت اثر بخش حوزه های آبخیز

ج) مهمترین نیازهای آموزشی مربیان بخش زراعت و باغبانی به ترتیب اولویت:

- آشنایی با یافته ها و فن آوریهای نوین باغبانی

- مدیریت کشاورزی

- مدیریت بهینه در کشت محصولات زراعی

نظر به اینکه اولویت های آموزشی سه گانه در بخش زراعت و باغبانی اختصاص به مدیریت بهینه در کشت محصولات زراعی، آشنایی با یافته ها و فن آوریهای جدید و مدیریت کشاورزی دارد لذا پیشنهاد می شود در برنامه ریزی های آموزشی، آموزشهای تخصصی مربوط به مربیان آموزشی در این بخش بر اساس اولویت های مذکور طراحی و در قالب کلاسها و کارگاههای آموزشی پیش بینی و اجرا گردد.

۳- با توجه به نتایج بدست آمده از سؤال ۳ تحقیق مهمترین مشکل یا مانع آموزشی از دید مربیان مشکلات مربوط به مهارتها و شیوه های تدریس مربیان می باشد لذا برگزاری آموزشهای متعدد در خصوص آشنایی مربیان با شیوه های تدریس و مهارتهای مختلف از جمله مهارتهای ارتباطی، آموزش بزرگسالان و ... از اهمیت خاصی برخوردار می باشد چرا که مربیان در دوران تحصیلات دانشگاهی دارای رشته تخصصی بوده اند و در زمینه روش تدریس واحد خاصی را نگذرانده اند لذا باید با برگزاری آموزشهای مستمر این مهارت را در مربیان بوجود آورد.

۴- طبق نتایج توصیفی حاصله ۸۹/۳ درصد جامعه آماری بهنگام نبودن اطلاعات علمی مربیان را در حد زیاد و خیلی زیاد مطرح کرده اند لذا پیشنهاد می گردد مدیریت ترویج و مشارکت مردمی استان و ادارات محترم ترویج جهاد کشاورزی شهرستانها تدابیر لازم را جهت دسترسی مربیان به منابع اطلاع رسانی و ارتباط با مراکز تحقیقی و علمی و ... اتخاذ نمایند و زمینه همکاری و تعامل بیشتر مربیان را با محققین فراهم کنند.

۵- با توجه به اینکه حدود ۸۹ درصد از مربیان اظهار کرده اند که اطلاعات آنها بهنگام نمی باشد و از طرف دیگر حدود ۹۵/۷ درصد جامعه آماری ضرورت برگزاری سمینارها و دوره های آموزشی متعدد را در حد زیاد و خیلی زیاد دانسته اند لذا به نظر می رسد جهاد کشاورزی استان مرکزی برای بالا بردن میزان دانش، مهارت و بهنگام نمودن اطلاعات علمی مربیان یک طرح جامع آموزشی ویژه مربیان روستائیان تدوین و بطور مستمر در سراسر استان اجرا نمایند.

۶- نظر به این که حدود ۷۳/۳ درصد از جامعه مورد بررسی دارای سابقه ۲۳-۶ سال می باشند همچنین ۷۹/۶ درصد پاسخگویان دارای مدرک لیسانس و بالاتر می باشند لذا برای رفع بخشی از نیازهای آموزشی مربیان و به هنگام نمودن اطلاعات عمومی و تخصصی آنان پیشنهاد می گردد:

- نشریات تخصصی و آموزشی مرتبط با فعالیت آموزشی آنها بطور مستمر در اختیار مربیان قرار گیرد.

- برای ارائه آموزشهای عمومی می توان با استفاده از روش نمایشی و عملی، شیوه های برقراری ارتباط بین مربی و فراگیران را ملموس تر و کاربردی تر نمود لذا پیشنهاد می شود علاوه بر استفاده از اساتید دانشگاهی در رشته ارتباطات و روانشناسی اجتماعی از این روش کارگاهی استفاده گردد.

- با توجه به اینکه اکثریت قریب به اتفاق مربیان علاوه بر داشتن مدارک دانشگاهی از تجربیات کاری نسبتاً خوبی برخوردارند لذا استفاده از اساتید دانشگاهی در رشته های مربوطه برای ارائه آموزشهای تخصصی در بخش ضروری می باشد.

- به منظور دسترسی مربیان به یافته ها و اطلاعات نوین کشاورزی و ارتباط با مراکز تحقیقاتی زمینه استفاده از شبکه های اطلاع رسانی رایانه ای در سازمان جهاد کشاورزی فراهم گردد.

۷- از آنجا که نیاز آموزشی مربیان با توجه به تغییرات روز افزون اطلاعات علمی و با توجه به ویژگیهای فراگیران در مقاطع مختلف، تغییر پذیر است لذا پیشنهاد می شود تا دست اندرکاران امر آموزش پس از ارائه آموزشهای اولویت دار در این تحقیق

و ارزیابی کارآیی مربیان (حداکثر در پنج سال) برای برنامه ریزی های آتی در خصوص نیازسنجی آموزشی جامعه مورد نظر مجدداً پژوهشی صورت گیرد (تأکید بر نیازسنجی آموزش مستمر).

۸- با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق و روشن شدن نیازسنجی واقعی مربیان برای کاربردی نمودن آموزش روستائیان به نظر می رسد جهت بهبود راندمان و کیفیت تولید نیز برای برنامه ریزی آموزشی کشاورزان به نیازسنجی آموزش بهره برداران (کشاورزان) که قبلاً به روش تجزیه و تحلیل شغل و بررسی مشکلات صورت می گرفت به روش پیمایش از دید فراگیران لازم می باشد که باید مورد اهتمام مسئولین مربوطه قرار گیرد.

فهرست منابع و مأخذ :

- ۱- چیدری ، محمد ، تعیین نیازهای آموزشی ، موانع عمده و نیازهای پشتیبانی در برنامه ریزی و ارائه برنامه های آموزش بزرگسالان در رشته کشاورزی منطقه جنوب ایالات متحده آمریکا (رساله دکتری) ، ترجمه منتشر نشده ، آمریکا ، ۱۹۸۹ .
- ۲- حیدری ، علیقلی ، تعیین نیازهای آموزشی مروجین امور دام استان مازندران در پرورش گوسفند و بز، پایان نامه کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران ، اسفند ۱۳۷۲ .
- ۳- کرباسیون ، مصطفی ، بررسی و شناسایی نیازهای آموزشی مربیان دوره های آموزش روستائیان ، استان اصفهان ، پایان نامه کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس .

منابع انگلیسی:

- 1) Bemberidge, T.j and G.j.steyn. (1984). "*Extension Worker training needs and competencies required for effective Extension*". South African journal of Agricultural Extension. No, 13.
- 2) Chizaari , M and N. Taylor . (1997). *Agriculture teachers perceptions of Adult Aducation programs: An Examination of critical Educational Needs, obstacies faced and support needed* ". Journal of Agriculture Education . summer 1997.
- 3) Gammon A, Julia and et . al. (1993). "*self –perceived orientation traninig Needs of Extension Professionals in Iowa* ". Journal of Agriculture Education. Winter 1993 . 18-lee , W.R. Bosco . (1993) . "*Methods of Assessing the training Needs of Extension Workers*". Australian journal . pp , 1-8.
- 4) Martin A.Robbert.(1987) . "*Analysis of Needs : Education programs for young and Adult farmers* " Journal of American Association of teacher educators in Agriculture. Vol, 20.no,1 .

**Evaluation and Specification of Training Requirements and Obstacles of Educators in
Rurals Trainig Courses to Improve Their Scientific and Training Level
Abbas Mozafari , Training Management , M.A**

Abstract

The objective of conducting this study is evaluation and specifying training requirements and obstacles on training cours of rural residents in order to improve scientific and training Level of educators and to remedy determined obstacles and difficulties so as to improve their performance.

Throughout this research , a comparative research method with its descriptive and analytical dimension and a statistical population including all training instructors of rural areas of the Central Province with a number of 300 persons teaching in agriculture section for crop users has been applied and full – numeration method is used and also statistical method is descriptive statistics method including frequency , frequency percentage and accumulative percentage of Variables

The most important gained results are : all mentioned educators have had a positive view on their general training and specialty requirements and believe the more needing in general trainings are obvious in methods and skill of teaching for adults and promotion as well as training of agriculture ; also those significant problems mentioed by educators are training planning ,point of view problem in adults training . The main achieved results of this research are educators´ requirements for general trainings like teaching methods, learning ch-teaching methods for adults and communication skills with learners which have been mentioned beside the specialty trainings. This is recommended that to hold general trainings more than specialty trainings trainings . for those educators active in agricultural section classes in rural areas.

The other interesting point in this research is educators´ point of view about lack of access of these educators to scientific and research centers and their not up-to-dateing scientific information in the area of specialty training which are their problem and here it is recommended that research results in training workshops should be annually implemented and ran in practise for training educators.

Word key :

Train- require training - general training- specialty training- all training instructors of rural- training priyod of rural - education